

динках немає прикладу творчої та конструктивної діяльності, що заважає нормальному розвитку. Також в деяких таких закладах досить низький рівень правового виховання, саме тому підлітки не мають достатніх знань про свої права та обов'язки.

Отже, роль сім'ї в суспільстві важко переоцінити, адже в ній формується первинна соціальна сутність індивіда, а батьки через виховання визначають соціальний статус дитини, її світогляд протягом перших років формування та становлення життя. Правове виховання в сім'ї має бути спрямоване на засвоєння правових знань та цінностей, які необхідні для підготовки індивіда до активної діяльності в соціально-правовій сфері життя суспільства. Сім'я знайомить дитину з правилами поведінки в суспільстві та взаємодії з іншими людьми, а це вже є елементом правової культури, така роль сім'ї зберігається і в період навчання в школі та на стадії його активного спілкування з однолітками. Проте з розвитком суспільства, погляди на цей правовий інститут дещо змінились та це призвело до трансформацій сучасної сім'ї через втрату духовних та моральних цінностей. Вирішувати цю проблему треба спільно, залучаючи спеціалістів із різних галузей знань: юристів, працівників соціальних служб, психологів, медичних працівників тощо. Завдяки такій пильній увазі з різних «боків» можна буде звернути увагу населення на значимість інституту сім'ї та її роль для кожного громадянина.

Література:

1. Оборотов Ю. М. Традиції та новації у правовому розвитку: Монографія. – О.: Юрид. л-ра, 2001. – 160 с.
2. Сидоренко О. М. Догма права як правова цінність / О. М. Сидоренко // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Вип. 45. – С. 76–81
3. Горобець К. В. Ієрархія цінностей права / К. В. Горобець // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – Число 2. – С. 75–81. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2012_2_10.
4. Ворожейкин Е. М. Правовые основы брака и семьи [Текст] / Е. М. Ворожейкин. – М.: Юридическая литература, 1969. – 160 с.
5. Мироненко В. П. Сім'я як головний інститут соціалізації дитини / В. П. Мироненко // Юридична наука. – 2013. – № 2. – С. 49–54.

УДК 340.11

СИРМА Анастасія

ВПЛИВ МЕХАНІЗМУ ДІЇ ПРАВА НА ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКИ ОСОБИ

Розбудова України як правової держави висуває на перший план завдання створити ефективний та дієвий механізм дії права. Особа має розуміти та сприймати регулятивну роль як законів, так й інших нормативних актів, індивідуальних рішень, інших правових засобів в їх взає-

мозв'язку та взаємодії. Важливим та необхідним є розуміння впливу, що здійснює механізм дії права на процес формування поведінки особи.

Окремі аспекти щодо дії права досліджувались вітчизняними та зарубіжними науковцями, про що свідчать праці С. С. Алексєєва, С. В. Бобровник, М. С. Кельмана, Н. М. Крестовської, В. М. Кудрявцева, О. Г. Мурашина, І. Г. Оборотова, Ю. Н. Оборотова, П. М. Рабіновича, Т. І. Тараконич, Ю. С. Шемчушенка тощо. На даний момент не існує єдиного розуміння та тлумачення щодо того як ефективно впливає механізм дії права на поведінку особи. Зазначене вказує на актуальність обраної теми дослідження для процесу наукового пізнання.

Досліджуючи правову дійсність та різноманітні правові явища і процеси, їх ефективність, науковці базуються на фундаментальних правових поняттях, тому, насамперед, треба визначити таке поняття як «механізм», а надалі – «механізм дії права» на поведінку особи.

Багатогранність наукових підходів до розуміння поняття «механізм» надає можливість розглядати цей соціально-правовий інститут з декількох точок зору. Взагалі, механізм – це поняття, яке, в залежності від контексту, може означати пристрій, який передає або перетворює чи відтворює рух, а також сукупність проміжних станів або процесів будь-яких явищ. В юридичній літературі пропонують близько двадцяти значень поняття «механізм».

На думку М. С. Кельмана і О. Г. Мурашина, механізм права – це взята в сукупності система правових засобів, за допомогою яких здійснюється впорядкування суспільних відносин і подолання можливих перешкод, що стоять на шляху задоволення інтересів суб'єктів права [2, с. 317].

У свою чергу, В. Н. Хропанюк дає визначення механізму правового регулювання як системи правових засобів, за допомогою яких створюється впорядкованість суспільних відносин у відповідності до цілей правової держави [5, с. 149].

Дія права є змістовно динамічною складовою права, яка характеризує фактичну реалізацію його властивостей надавати регулятивний, інформаційно-психологічний, виховний і соціальний вплив на учасників правовідносин. Таким чином, дія права – це сукупність усіх форм прояву його юридичних властивостей, які висловлюють динаміку права, тобто процес його реального регулятивного впливу на встановлені суспільні відносини.

Механізм дії права здійснює вплив на свідомість і поведінку учасників правовідносин. Така дія має декілька основних граней правового вираження, а саме: інформаційний аспект, ціннісний аспект, стимулюючий аспект та примусовий аспект [1, с. 30].

Інформаційний аспект дії права на поведінку особи можна розглядати зі сторони пізнавальної діяльності, так як право – це один з видів со-

ціальної інформації, під якою мають на увазі знання, відомості, повідомлення про соціальні форми матерії в тій самій мірі, в якій вони охоплені сферою суспільного життя. В свою чергу, це означає, що модель поведінки, яка міститься в нормі права вказує особі на позицію держави по даному питанню, вказує на існування деяких визначень, схвалених суспільством і державою, засобів досягнення тих чи інших цілей, сповіщає про наслідки неправомірної поведінки [6, с. 164].

Ціннісний чи аксіологічний аспект дії права полягає в його впливі саме на переконання особи, на його власні орієнтації та установки, почуття та емоції. Тому цінність, яка виражається в праві, не може встановити юридичну тактику поведінки, але вона може вказати на його стратегію.

Ціннісні подання входять в правову і моральну свідомість особи, стають невід'ємною частиною його психології. Правові цінності можуть впливати на найбільш віддалені ланки причинного зв'язку, з яких складається здійснення поведінки та висловлюються потреби, інтереси, цілі, вибір засобів здійснення вчинку [4, с. 49]. Інформаційний та ціннісний аспекти дії права доповнюють стимулюючий та примусовий. Вони, впливають не лише на інтелект, емоції, але й на волю виконавця.

Примусовий характер полягає в наявності можливості застосування примусових заходів у тих випадках, коли особа не здійснює покладені на неї юридичні обов'язки, коли створюються перешкоди в здійсненні суб'єктивних юридичних прав. Тобто це коли суб'єкт права здійснює покладені на нього обов'язки у примусовому порядку.

Стимулююча дія права, в свою чергу, виражається у юридичному визнанні й в матеріальному, моральному заохоченні до корисних суспільству вчинків. Тобто стимулювання – це посилення спонукань людини до певної діяльності, активності чи поведінки [3, с. 172].

Отже, механізм дії права є одним з основних його аспектів, що одночасно відображає його динаміку, функцію та сутність, яка залишається незмінною в тому, адже відомо, що право завжди було, є і буде владним нормативним регулятором поведінки людей та суспільних відносин.

Так само, як і правова система суспільства, механізм дії права представляє собою цілісність правової реальності, визначається рівнем розвитку економіки і культури та закономірностями еволюції суспільства.

Важливим є те, що центральним елементом механізму соціальної дії права є саме особа як об'єкт правового впливу і як суб'єкт правовідносин.

На основі вище викладеного можна зробити висновок, що призначення права полягає саме у введенні в дію необхідних елементів правової системи конкретної держави. А від механізму дії права залежать як відповідність поведінки учасників суспільних відносин вимогам юридичних норм, так і їх рух до задоволення інтересів суспільства й особистості.

Таким чином, правомірність чи неправомірність поведінки особи багато в чому залежить від соціальних умов, в яких вона живе і реалізовує правові норми, і ефективності етичного, психологічного та інформаційного впливу правової норми.

Література:

1. Алексєєв С. С. Механизм правового регулирования. – М.: «Юрид. лит-ра», 1996. – 187 с.
2. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права Підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. – Л.: Новий світ, 2007. – 584 с.
3. Кудрявцев В. М. Правова поведінка: норма і патологія / В. М. Кудрявцев. – М.: «Юрид. лит-ра», 1999. – 287 с.
4. Оборотов Ю. М. Праворозуміння як аксіоматичне начало (постулат) права / Ю. М. Оборотов // Право України – 2010. – № 4. – С. 49–53.
5. Хропанюк В. Н. Теорія держави і права. Підручник для Вузів / В. Н. Хропанюк. – М: Омега-Л, 2008. – 384 с.
6. Шемшученко Ю. С. Дія права: інтегративний аспект: Монографія / Ю. С. Шемшученко. – К.: Юридична думка, 2010. – 501 с.

УДК 343.21:34.05

СПИЦЯ Олена

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАДАЧ ТА ПРИНЦИПІВ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ОКРЕМИХ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Протягом останнього часу національно-правові системи держав континентальної Європи зближуються. Гармонізація кримінального законодавства цих держав є об'єктивно необхідною для підвищення ефективності боротьби з міжнародними злочинами та злочинами міжнародного характеру. З 1995 року розпочався процес входження України в європейський правовий простір. У цьому ж році Україна приєдналась до Статуту Ради Європи, а в 2004 р. ухвалив Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [8, с. 5–6].

Здійснення порівняльно-правового аналізу кримінального законодавства України та окремих країн Європейського Союзу, зокрема Болгарії, Польщі, Франції та країн Прибалтики, дозволяє визначити як схожі, так і відмінні риси. Дослідженням цього питання займалися деякі вчені, такі як Демченко І., Письменський Є., Хавронюк М., Яцишин М. та інші. Оскільки Україна проходить багаторічний шлях для вступу до Європейського Союзу, тому дослідження даної теми, зокрема, порівняльно-правовий аналіз саме задач та принципів кримінального законодавства